

ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ ПРИЄДНАННЯ ДО ГЛОБАЛЬНИХ МЕРЕЖ СТВОРЕННЯ ВАРТОСТІ – МІСЦЕ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В ОЦІНЮВАННІ НЕОІНТЕГРАЦІЇ

©2020 КОБИЛЯНЬСКА А. В.

УДК 339.9.012.23
JEL: F01; F02; F23; F59

Кобылянська А. В. Причини та наслідки приєднання до глобальних мереж створення вартості – місце національної економіки в оцінюванні неінтеграції

Беручи до уваги останні напрацювання у сфері дослідження функціонування глобальних мереж створення вартості, постає нагальна потреба у вивченні макроредумов та наслідків їх діяльності. У статті проаналізовано причини та наслідки функціонування глобальних ланцюгів створення вартості з позиції наявних зв'язків з процесами мегарегіоналізації. Показано, що участь країни в глобальних ланцюгах/мережах створення вартості має свої специфічні макроекономічні причини та наслідки. Виділено найбільш поширені причини участі в глобальних ланцюгах/мережах створення вартості з позиції національної економіки, а саме: розмір економіки, темпи економічного розвитку, наявність іноземного капіталу, рівень кваліфікації робочої сили, рівень зовнішньої заборгованості, тарифні обмеження тощо. Систематизовано макроекономічні наслідки участі в глобальних ланцюгах/мережах створення вартості: зміна рівня зайнятості, рівня продуктивності, потоків прямих іноземних інвестицій, експорту, валового національного доходу на душу населення та відповідних похідних показників. Базуючись на консенсусі щодо опосередкованості причин і наслідків участі в глобальних ланцюгах/мережах створення вартості фактом наявності преференційних торговельних угод, оцінюваного за допомогою так званих політичних та інституційних чинників, було запропоновано таке. Оскільки найбільші мегарегіональні угоди засновані на преференційних торговельних угодах, варто очікувати на наявність статистично значущого впливу мегарегіональних угод на причини та наслідки участі національної економіки країни – члена мегарегіонального об'єднання в глобальних ланцюгах/мережах створення вартості.

Ключові слова: глобальні мережі створення вартості, мегарегіональні угоди, національна економіка, моделювання, економічний розвиток.

DOI:

Табл.: 2. **Бібл.:** 19.

Кобылянська Алла Валеріївна – кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри агрологістики та управління ланцюгами постачань, Харківський національний технічний університет сільського господарства імені П. Василенка (вул. Алчевських, 44, Харків, 61002, Україна)

E-mail: akobylyanskaya@eerc.kiev.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7052-0886>

УДК 339.9.012.23
JEL: F01; F02; F23; F59

Кобылянская А. В. Причины и последствия присоединения к глобальным сетям создания стоимости – место национальной экономики в оценке неинтеграции

Принимая во внимание последние наработки в области исследования функционирования глобальных сетей создания стоимости, существует насущная необходимость в изучении макроредпосылок и последствий их функционирования. В статье проанализированы причины и последствия функционирования глобальных цепей создания стоимости для национальных экономик с позиции имеющихся связей с процессами мегарегионализации. Показано, что участие страны в глобальных цепях/сетях создания стоимости имеет свои специфические макроекономические причины и последствия. Выделены наиболее распространенные причины участия в глобальных цепях/сетях создания стоимости с позиции национальной экономики, а именно: размер экономики, темпы экономического развития, наличие иностранного капитала, уровень квалификации рабочей силы, уровень внешней задолженности, тарифные ограничения и т. п. Систематизированы макроекономические последствия участия в глобальных цепях/сетях создания стоимости: изменение уровня занятости, уровня производительности, потоков прямых иностранных инвестиций, экспорта, ВВП на душу населения и соответствующих производных показателей. Основываясь на консенсусе относительно опосредованности причин и последствий участия в глобальных цепях/сетях создания стоимости фактом наличия преференциальных торговых соглашений, оцениваемого с помощью так называемых политических и институциональных факторов, было предложено следующее. Так как самые крупные мегарегиональные соглашения основаны на преференциальных торговых соглашениях, стоит ожидать наличия статистически значимого влияния мегарегиональных соглашений на причины и последствия участия национальной экономики страны – члена мегарегионального объединения в глобальных цепях/сетях создания стоимости.

Ключевые слова: глобальные сети создания стоимости, мегарегиональные соглашения, национальная экономика, моделирование, экономическое развитие.

Табл.: 2. **Библ.:** 19.

Кобылянская Алла Валерьевна – кандидат экономических наук, доцент, профессор кафедры агрологистики и управления цепями поставок, Харьковский национальный технический университет сельского хозяйства имени П. Василенко (ул. Алчевских, 44, Харьков, 61002, Украина)

E-mail: akobylyanskaya@eerc.kiev.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7052-0886>

UDC 339.9.012.23
JEL: F01; F02; F23; F59

Kobylyanska A. V. On Causes and Consequences of Entering Global Value Networks – Place of National Economy in Assessing the Neo-Integration

In view of recent developments in the sphere of research on the functioning of global value networks, there is an urgent need to examine macro-premises and the consequences of their functioning. The article analyzes the causes and consequences of the functioning of global value chains for national economies from the point of view of existing links with the mega-regionalization processes. It is shown that a country's participation in global value chains/networks has its own specific macro-economic causes and consequences. The most common reasons for participation in global value chains/networks are allocated from the

point of view of the national economy, specially: size of the economy, pace of economic development, availability of foreign capital, level of qualified skills of the labor force, level of external debt, tariff restrictions, etc. The macro-economic consequences of participation in global value chains/networks are systematized as follows: changes in the employment level, productivity, foreign direct investment flows, exports, GNI per capita and related derived indicators. Based on the consensus, according to which the causes and consequences of participation in global value chains/networks are intermediated by the fact that preferential trade agreements, evaluated by means of so-called political and institutional factors, the following is suggested. Since the largest mega-regional agreements are based on preferential trade agreements, one should expect the statistically significant impact of mega-regional agreements on the causes and consequences of the participation of the national economy as a member of the mega-regional uniting in global value chains/networks.

Keywords: global value networks, mega-regional agreements, national economy, modeling, economic development.

Tabl.: 2. **Bibl.:** 19.

Kobylyanska Alla V. – PhD (Economics), Associate Professor, Professor of the Department of Agrologistics and Supply Chains Management, Kharkiv P. Vasylenko National Technical University of Agriculture (14 Alchevskykh Str., Kharkiv, 61002, Ukraine)

E-mail: akobylyanskaya@eerc.kiev.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7052-0886>

Беручи до уваги останні напрацювання у сфері дослідження функціонування глобальних мереж створення вартості, постає нагальна потреба у вивченні макроредумов та наслідків їх діяльності.

Відповідні результати допоможуть сформулювати множину специфічних інструментів, притаманних глобальному економічному врядуванню, а саме, його мережевому режиму. Пропонується здійснити моделювання причин і наслідків функціонування глобальних ланцюгів створення вартості з позиції наявних зв'язків з процесами мегарегіоналізації.

По-перше, це становитиме приклад розгляду порівняних у термінах масштабів охоплення та глибини глобалізаційних феноменів. *По-друге*, це дозволить сконцентруватися зусилля на вивченні чітко визначеної множини національних економік, що формують квазі-інтеграційну єдність. *По-третє*, це дозволить отримати більш глибокі знання щодо функціонування сучасних інтеграційних об'єднань глобальної економіки, які прийшли на заміну попереднім формам мультилатеризму.

У даній публікації вивчаються передумови формування глобальних ланцюгів створення вартості та моделювання відповідних зв'язків з позиції функціонування мегарегіональних об'єднань (МРО) та угод (МРУ).

Питанням створення та функціонування мереж створення вартості та функціонування мегарегіональних об'єднань присвячені численні роботи іноземних і вітчизняних учених.

Так, L. Fontagné та ін., використовуючи модель загальної економічної рівноваги, аналізують діяльність потенційних та існуючих мегарегіональних угод. У своєму дослідженні автори доходять висновку, що вплив діяльності підприємств на економічний розвиток наразі більшою мірою опосередкований не фактом належності до окремого географічного регіону, а радше фактом наявності зв'язків/підлеглості певній компанії [1].

D. Ciuriak, X. Jingliang і A. Dadkhah, оцінюючи потенційні вигоди для Канади та Південної Кореї від укладання відповідної всеохоплюючої торговельної

угоди, знаходять підтвердження позитивному впливу від укладання такої мегарегіональної угоди на розширення діяльності окремих галузей (наприклад, машинобудування), у тому числі завдяки використанню налагодженої системи виробничих зв'язків Кореї в Азійському регіоні [2].

P. Kowalski прямо зазначає вплив наявності угоди про зони вільної торгівлі (ЗВТ) на полегшення глобального виробництва. Втім, інтенсивність такого впливу є різною для різних галузей: найбільш промовистим він є для машинобудування, виробництва продуктів харчування та сільського господарства. На окрему увагу заслуговує той факт, що наявність ЗВТ має додаткову вагу порівняно з уже існуючою торгівлею в регіоні [3].

Додатково результати дотичних досліджень представлені в працях G. Gereffi та X. Luo [4], L. Chen [5], А. Антонюк [6], Н. Черкас [6; 7], С. Радзівської [8], Н. Марущак [9], А. Філіпенка та В. Філіпенко [10] та інших.

Незважаючи на доволі довгий перелік наукових праць з означеного питання, включно з тими роботами, які присвячено дослідженню регіональних особливостей приєднання до глобальних мереж створення вартості, питанням ролі мегарегіональних об'єднань у цих процесах майже не приділяється належної уваги. Дане дослідження присвячено подоланню, перш за все, теоретико-методологічних прогалин в означеній царині.

Метою статті є вивчення причин та наслідків приєднання до глобальних мереж створення вартості з позиції дослідження макропоказників зазначених процесів, які визначають місце саме національних економік в процесах неінтеграції. Додаткову наукову новизну дослідження надає той аспект, що відповідний аналіз проводитиметься з позиції потенційного впливу мегарегіональних суб'єктів.

Глобальні ланцюги створення вартості (ГЛВ), які асимптотично будуть прийматися за основу як наближення до розгляду глобальних мереж створення вартості (ГМСВ), мають незаперечний вплив на зовнішню торгівлю країн, валовий націо-

нальний дохід (ВНД) на душу населення, продуктивність праці тощо.

Проте цей вплив носить гетерогенний характер, а його результати є асиметричними. Так, більш розвинені країни, країни з вищим рівнем доходів виграють більше від долучення до ГЛВ. Також результати участі в ГЛВ залежать від багатьох інших факторів, серед яких не останню роль відіграють і інституційні [11].

Законірно постає питання, в чому полягає відмінність в участі різних країн у ГЛВ, та чому, беручи до уваги широку обізнаність щодо потенційної різниці в термінах результатів інтеграції в глобальні мережі створення вартості, країни, незважаючи на все, обирають для себе цей шлях інтеграції.

Розгляд причин участі в ГЛВ, у тому числі з позиції функціонування мегарегіоналізації, дозволить певною мірою уникнути проблеми гетерогенності.

Так, важливу роль в процесах включення до ГЛВ відіграють: зняття регуляторних обмежень, гармонізація законодавства та, наприклад як у випадку ЄС, впровадження єдиної валюти. Саме ці чинники дозволили ЄС у період з 2002 по 2014 рр. продемонструвати показники рівня залученості до ГЛВ кращі за відповідні Китаю та США [12].

Це дає нам можливість припустити, що мегарегіональні угоди з їх положеннями стосовно лібералізації торгівлі, потоків капіталу мають потенційно позитивний вплив на їх підписантів з позиції інтенсифікації участі в ГЛВ і ГМСВ.

Водночас було отримано підтвердження, що впровадження нетарифних обмежень також позитивно впливає на ГЛВ, повертаючи увагу учасників ЗЕД з міжнародної торгівлі в бік глобального виробництва.

Втім, оншоринг, як процес перенесення завершальних стадій виробництва ближче до кінцевого споживача, негативно впливає на поширення ГЛВ, викликає скорочення ланцюжка [12].

Вирішальний вплив на розвиток ГЛВ справляє також розвиток сектора послуг – як гарантія зростання рівня сполучення між країнами, що дозволяє легше вести бізнес.

Тобто, лібералізація торгівлі послугами, таким чином, має справляти позитивний вплив на розвиток глобальних виробничих мереж. Втім, ефект від такої лібералізації чутливий до рівня доходів країн і специфіки окремих положень преференційних торговельних угод (ПТУ). Так, лібералізація торгівлі послугами повсякчас є асиметричною. Перш за все, через те, що від самого початку більш розвинені країни надають кращі послуги. Відповідно, наслідки від лібералізації будуть більш скромними саме для розвинених країн. По-друге, обмеження на торгівлю послугами рідко носять дискримінаційний характер такої глибини, як обмеження на торгівлю товарами. Через це ефект від лібералізації послуг є менш відчутним [13].

П. Ковальські зі співавторами, розглядаючи причини участі країни в ГЛВ, виділяють такі: розмір ринку, рівень економічного розвитку, структуру виробництва (а саме, частку промисловості), розташування по відношенню до головних виробничих хабів світової економіки [3]. Окремо зазначається, що в процесах інтеграції країни в ГЛВ вирішальну роль відіграють політичні параметри: низькі імпорتنі тарифи та факт членства в ПТУ, відкритість до притоку ПШ, логістична розвиненість, включно із фактом спрощення торгівлі, захистом прав інтелектуальної власності, якістю інфраструктури та інституцій.

Підсумовуючи, у *табл. 1* систематизовано основні підходи до дослідження макроекономічних передумов процесів глобалізації мереж створення вартості.

Окрім суто мікро- та мезоекономічних переваг від участі в ГЛВ, а саме, оновлення: виробництва, функцій, продукту та виробничих ланцюгів [3], існують і певні наслідки на рівні національних економік.

У *табл. 2* систематизовано макроекономічні наслідки процесів глобалізації мереж створення вартості.

Також зазначається, що зростає використання іноземних ресурсів, змінюється частка країни на світовому ринку завдяки включенню до обсягів експорту відповідних обсягів доданої вартості в межах ГЛВ.

Втім, обсяги зовнішньої торгівлі змінюються непропорційно порівняно зі зміною рівня доходів. Цьому існує декілька пояснень. *По-перше*, компоненти декілька разів перетинають національні кордони, а тому вони враховуються в статистиці зовнішніх операцій декілька разів. *По-друге*, ГЛВ виробляють переважно товари тривалого споживання, тому скорочення рівня доходів має відкладений ефект на скорочення кількості купівель. *По-третє*, при скороченні доходів споживачів, фірми, що розташовані на кінцях ланцюжків, радше скоротять власні запаси, аніж обсяги закупівлі компонент, необхідних для подальшого виробництва в межах ГЛВ. Відповідно, навіть суттєве скорочення доходів не призводить до пропорційного зменшення експорту [12].

Зростання рівня зайнятості завдяки розширенню глобального виробництва теж не завжди є однозначним наслідком. Так, більша частка робітників становиться зайнятими у виробничих процесах на незахищених і нестабільних для них умовах. Для глобальних ланцюгів створення вартості характерні нерегулярна зайнятість та створення робочих місць, що вимагають відносно низької кваліфікації – саме ці робочі місця зникають так само швидко, як і створюються [4].

Тому умови таких мегарегіональних угод, як ТТП, ВРЕП тощо, а саме: положення щодо праці, потенційно матимуть вплив на наслідки, які справляють ГЛВ у частині впливу на рівень зайнятості.

Причини інтеграції до ГЛВ/ГМСВ: макроаспекти

Характер впливу	Показники	Джерело
Прямий	Іноземний капітал (ПІІ) Робоча сила низької кваліфікації Якість інституцій (у т. ч. ПТУ) <i>Залежна змінна – показник ГЛВ за ЮНКТАД</i>	World Bank [14]
	Додана вартість Темпи зростання ВВП Обмінний курс згідно з ПКС Додана вартість у промисловості Високотехнологічний імпорт Чистий притік ПІІ Внутрішньогалузева торгівля у високотехнологічному секторі Індекс розвитку людського капіталу, що базується на тривалості навчання Державний борг Сальдо доходів та видатків бюджету (% від ВВП) Індекс сприйняття корупції Кризові явища <i>Залежна змінна – індекс глобальної конкурентоспроможності</i>	Антонюк Л., Черкас Н. [15]
	Неполітичні фактори: структура виробництва (частка промисловості); розмір економіки (логарифм ВВП); кількість населення; відстань до найближчого виробничого хабу. Політичні фактори: відкритість притоку ПІІ (у % ВВП); частка імпорту, що підпадає під ПТУ; рівень тарифного тягаря (тарифи, що накладаються країною, та тарифи, під які підпадає імпорт країн) <i>Залежна змінна – пряма та зворотна участь у ГЛВ</i>	Kowalski P. et al. [3]
Опосередкований ПТУ	Зняття обмежень на імпорт капіталу Лібералізація торгівлі	Li Q., Moon H. [16]
	Гармонізація законодавства Зняття нетарифних обмежень <i>Залежна змінна – індекс ГЛВ, додана вартість іноземного походження</i>	Raei F., Ignatenko A., Mircheva B. [11]
	Лібералізація торгівлі послугами (ефект більш відчутний для країн, що розвиваються) <i>Залежна змінна – валовий експорт проміжних товарів, пряма та зворотна участь у ГЛВ</i>	Kowalski P. et al. [3]

Джерело: згруповано автором.

Таблиця 2

Наслідки інтеграції до ГЛВ/ГМСВ: макроаспекти

Характер впливу	Показники	Джерело
1	2	3
Прямий	Темпи зростання експорту товарів та послуг Темпи зростання ВВП на душу населення (ПКС) Зростання продуктивності праці Зростання рівня зайнятості Зростання загального достатку Скорочення рівня бідності <i>Незалежна змінна – ГЛВ за ЮНКТАД</i>	Світовий банк [14]
	Зростання ПІІ	Urata S. [17]
	Зміна структури експорту ідвищення продуктивності <i>Незалежна змінна – частка експорту країни k-го товару j-го сектора в загальному виробництві і-ї країни</i>	Damijan J. P., Kostevc Č., Rojec M. [18]

1	2	3
	Зміна частки експорту в загальному світовому експорті Зміна реального ефективного валютного курсу Зростання частки імпортних ресурсів Непропорційне зростання обсягів торгівлі порівняно зі зростанням рівня доходів <i>Незалежна змінна – позиція країни в ГЛВ, пряма та зворотна участь у ГЛВ</i>	Gunnella V., Fidora M., Schmitz M. [12]
	Вищий рівень ВНД на душу населення Зростання людського капіталу Зростання продуктивності <i>Незалежна змінна – індекс участі у ГЛВ</i>	Raei F., Ignatenko A., Mircheva B. [11]
	Зростання частки вітчизняної доданої вартості в експорті Ускладнення товарів на експорт Диверсифікація експорту <i>Незалежна змінна – зворотна участь у ГЛВ</i>	Kowalski P. et al. [3]
Опосередкований ПТУ	Зростання ПІІ за рахунок розвитку ланцюгів постачань	Petri P. A., Plummer M. G., Zhai F. [19]

Джерело: згруповано автором.

Такий висновок може використовуватись як гіпотеза при тестуванні наслідків участі в ГЛВ з позиції наявності угод про мегарегіональне співробітництво і в інших випадках, наприклад при оцінці наслідків для обсягів зовнішньої торгівлі країни, іноземного інвестування і т. ін., у всьому тому, що охоплюється відповідними текстами.

ВИСНОВКИ

Участь країни в ГЛВ/ГМСВ має свої специфічні макроекономічні причини та наслідки. Серед найбільш поширених у дослідженнях варто виділити:

– *причини:*

- ✦ розмір економіки (більші за розмірами економіки з більшою вірогідністю входять до ГЛВ/ГМСВ); темпи економічного розвитку;
- ✦ наявність іноземного капіталу (попередні іноземні вкладення є індикатором інституціолізованого економічного співробітництва з іноземними контрагентами і, відповідно, запорукою більш легкого включення до ГЛВ/ГМСВ порівняно з тими країнами, обсяги інвестування в які є відносно низьким);
- ✦ рівень кваліфікації робочої сили (загалом, чим вищий рівень кваліфікації робочої сили, тим активніше країна залучена до ГЛВ/ГМСВ, однак це не завжди вірно, і напрямок зв'язку залежить від кожної окремої країни);
- ✦ рівень зовнішньої заборгованості (високий рівень зовнішньої заборгованості в цілому негативно впливає на залучення країни до ГЛВ/ГМСВ);
- ✦ тарифні обмеження (тарифні обмеження ускладнюють рух товарів та послуг, необхід-

них для виробництва в межах ГЛВ/ГМСВ, тому країни з високим рівнем торговельного захисту менш інтегровані в глобальне виробництво), тощо;

– *наслідки:*

- ✦ зміна рівня зайнятості, рівня продуктивності (загалом спостерігається позитивний вплив від участі в ГЛВ/ГМСВ на рівень зайнятості та рівень продуктивності, специфічні результати можна отримати залежно від галузі, також спостерігається перерозподіл структури зайнятості між сферами високо- та низькокваліфікованої праці);
- ✦ збільшення ПІІ;
- ✦ зростання експорту (обсягів зовнішньоекономічних операцій);
- ✦ збільшення ВНД на душу населення (спостерігається позитивний вплив участі в ГЛВ/ГМСВ на рівень добробуту населення) та відповідні похідні індикатори.

У науковому середовищі спостерігається консенсус щодо опосередкованості причин і наслідків участі в ГЛВ/ГМСВ фактом наявності преференційних торговельних угод. У моделях відповідний вплив оцінюється за допомогою так званих політичних та інституційних чинників. Як проксі використовуються такі змінні, як зняття обмежень на потоки капіталу, торговельні потоки.

Найбільші мегарегіональні угоди засновані на ПТУ, тому варто очікувати наявності статистично значущого впливу МРУ на причини та наслідки участі в ГЛВ. Відповідно, подальші дослідження можуть бути присвячені моделюванню кількісної оцінки

впливу участі в МРУ/О на функціонування країни в межах ГМСВ. ■

ЛІТЕРАТУРА

- Fontagné L., Fouré J. and Keck A. Simulating World Trade in the Decades Ahead: Driving Forces and Policy Implications. *The World Economy*. 2017. Vol. 40. Issue 1. P. 36–55. DOI: <https://doi.org/10.1111/twec.12479>
- Ciuriak D., Jingliang X. and Dadkhah A. The Canada-Korea Free Trade Agreement: What It Means for Canada. C. D. Howe Institute. 2015. URL: <https://www.cdhowe.org/public-policy-research/canada-korea-free-trade-agreement-what-it-means-canada>
- Kowalski P., Gonzalez J. L., Ragoussisi A., and Ugarte C. Participation of Developing Countries in Global Value Chains: Implications for Trade and Trade-Related Policies. *OECD Trade Policy Papers*. 2015. No. 179. OECD Publishing, Paris. URL: https://www.die-gdi.de/uploads/media/OECD_Trade_Policy_Papers_179.pdf
- Gereffi G., Luo X. Risks and opportunities of participation in global value chains. 2014. URL: <https://voxeu.org/article/global-value-chain-participation-risks-and-opportunities>
- Chen L. The BRICs in the Global Value Chain: An Empirical Note. *Cuadernos de Economía*. 2012. Vol. 31. No. Especial. P. 221–239. URL: <http://www.scielo.org.co/pdf/ceco/v31nsp57/v31nsp57a10.pdf>
- Антонюк Л. Л., Черкас Н. І. Провідна роль Китаю у глобальних мережах сектору високих технологій: нова реальність та сучасні виклики. *Економіка та держава*. 2017. № 12. С. 14–22. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/12_2017/5.pdf
- Черкас Н. Концепції глобальних мереж та ланцюгів створення вартості. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2018. № 3. С. 60–70. URL: <http://visnik.knteu.kiev.ua/files/2018/03/06.pdf>
- Радзівська С. Регіональні об'єднання в глобальній економіці. *Міжнародна економічна політика*. 2018. № 2. С. 109–135.
- Марущак Н. В. Глобальні ланцюги доданої вартості в контексті економічної інтеграції України. *Причорноморські економічні студії*. 2017. Вип. 24. С. 30–35.
- Філіпенко А., Філіпенко В. Теорія міжнародної економічної інтеграції. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія «Міжнародні відносини»*. 2013. № 10. С. 4–12.
- Raei F., Ignatenko A., and Mircheva B. Global Value Chains: What are the Benefits and Why Do Countries Participate? *IMF Working Paper* 19/18. International Monetary Fund, Washington, DC. 2019. 31 p. DOI: <http://dx.doi.org/10.5089/9781484392928.001>
- Gunnella V., Fidora M., Schmitz M. The impact of global value chains on the macroeconomic analysis of the euro area. *ECB Economic Bulletin*. 2017. Issue 8. P. 75–95. URL: https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/ebart201708_02.en.pdf
- Lee W. Services Liberalization and GVC Participation: New Evidence for Heterogeneous Effects by Income Level and Provisions. World Bank. *Policy Research Working Paper* No. 8475. 2018. 45 p. URL: <http://documents.worldbank.org/curated/en/232431528996706429/pdf/WPS8475.pdf>
- World Development Report 2020. Trading for Development in the Age of Global Value Chains World Bank. 2019. URL: <http://pubdocs.worldbank.org/en/124681548175938170/World-Development-Report-2020-Draft-Report.pdf>
- Антонюк Л., Черкас Н. Глобальна економічна мерем жевізація у конкурентному зростанні країн. *Міжнародна економічна політика*. 2019. № 2. С. 82–100. DOI: 10.33111/iep.2019.31.03
- Li Q. and Moon H. The trade and income effects of RCEP: implications for China and Korea. *Journal of Korea Trade*. 2018. Vol. 22. No. 3. P. 306–318. DOI: <https://doi.org/10.1108/JKT-03-2018-0020>
- Urata S. The Trans-Pacific Partnership: Origin, Evolution, Special Features and Economic Implications. *Journal of Southeast Asian Economies*. 2018. Vol. 35. No. 1. P. 22–38. URL: https://think-asia.org/bitstream/handle/11540/7646/ISEAS_EWP_2017-08.pdf?sequence=1
- Damijan J. P., Kostevc Č., and Rojec, M. Global Supply Chains at Work in Central and Eastern European Countries: Impact of FDI on Export Restructuring and Productivity Growth. *LICOS Discussion Paper Series*. 2013. No. 332. 37 p. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2287550
- Petri P. A., Plummer M. G. and Zhai F. The Trans-Pacific Partnership and Asia-Pacific Integration: A Quantitative Assessment. Peterson Institute for International Economics, 2012. 143 p.

REFERENCES

- Antoniuk, L. L., and Cherkas, N. I. "Providna rol Kytai u hlobalnykh merezhakh sektoru vysokikh tekhnologii: nova realnist ta suchasni vyklyky" [The Leading Role of China in Global Networks of High-Tech Sector: A New Reality and Modern Challenges]. *Ekonomika ta derzhava*. 2017. http://www.economy.in.ua/pdf/12_2017/5.pdf
- Atoniuk, L., and Cherkas, H. "Hlobalna ekonomichna mer ezhevizatsiia u konkurentnomu zrostanni krain" [Global Economic Networking in the Competitive Growth of Countries]. *Mizhnarodna ekonomichna polityka*, no. 2 (2019): 82-100. DOI: 10.33111/iep.2019.31.03
- Chen, L. "The BRICs in the Global Value Chain: An Empirical Note". *Cuadernos de Economia*. 2012. <http://www.scielo.org.co/pdf/ceco/v31nsp57/v31nsp57a10.pdf>
- Cherkas, N. "Kontseptsii hlobalnykh merezh ta lantsiuhiv stvorennia vartosti" [Concept of Global Networks and Value Chains]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho torhovelno-ekonomichnoho universytetu*. 2018. <http://visnik.knteu.kiev.ua/files/2018/03/06.pdf>
- Ciuriak, D., Jingliang, X., and Dadkhah, A. "The Canada-Korea Free Trade Agreement: What It Means for Canada". C. D. Howe Institute. 2015. <https://www.cdhowe.org/public-policy-research/canada-korea-free-trade-agreement-what-it-means-canada>

- Damijan, J. P., Kostevc, C., and Rojec, M. "Global Supply Chains at Work in Central and Eastern European Countries: Impact of FDI on Export Restructuring and Productivity Growth". LICOS Discussion Paper Series. 2013. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2287550
- Filipenko, A., and Filipenko, V. "Teoriia mizhnarodnoi ekonomichnoi intehratsii" [The Theory of International Economic Integration]. *Naukovyi visnyk Skhidnoievropeiskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky. Seriya "Mizhnarodni vidnosyny"*, no. 10 (2013): 4-12.
- Fontagne, L., Foure, J., and Keck, A. "Simulating World Trade in the Decades Ahead: Driving Forces and Policy Implications". *The World Economy*, vol. 40, no. 1 (2017): 36-55.
DOI: <https://doi.org/10.1111/twec.12479>
- Gereffi, G., and Luo, X. "Risks and opportunities of participation in global value chains". 2014. <https://voxeu.org/article/global-value-chain-participation-risks-and-opportunities>
- Gunnella, V., Fidora, M., and Schmitz, M. "The impact of global value chains on the macroeconomic analysis of the euro area". ECB Economic Bulletin. 2017. https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/ebart201708_02.en.pdf
- Kowalski, P. et al. "Participation of Developing Countries in Global Value Chains: Implications for Trade and Trade-Related Policies". OECD Trade Policy Papers. 2015. https://www.die-gdi.de/uploads/media/OECD_Trade_Policy_Papers_179.pdf
- Lee, W. "Services Liberalization and GVC Participation: New Evidence for Heterogeneous Effects by Income Level and Provisions". World Bank. Policy Research Working Paper No. 8475. 2018. <http://documents.worldbank.org/curated/en/232431528996706429/pdf/WPS8475.pdf>
- Li, Q., and Moon, H. "The trade and income effects of RCEP: implications for China and Korea". *Journal of Korea Trade*, vol. 22, no. 3 (2018): 306-318.
DOI: <https://doi.org/10.1108/JKT-03-2018-0020>
- Marushchak, N. V. "Hlobalni lantsiuhy dodanoi vartosti v konteksti ekonomichnoi intehratsii Ukrainy" [Global Value Chains in the Context of Economic Integration of Ukraine]. *Prychornomorski ekonomichni studii*, no. 24 (2017): 30-35.
- Petri, P. A., Plummer, M. G., and Zhai, F. *The Trans-Pacific Partnership and Asia-Pacific Integration: A Quantitative Assessment*. Peterson Institute for International Economics, 2012.
- Radziievska, S. "Rehionalni obiednannia v hlobalnii ekonomitsi" [Regional Associations in the Global Economy]. *Mizhnarodna ekonomichna polityka*, no. 2 (2018): 109-135.
- Raei, F., Ignatenko, A., and Mircheva, B. "Global Value Chains: What are the Benefits and Why Do Countries Participate?" In *IMF Working Paper 19/18*. Washington, DC: International Monetary Fund, 2019.
DOI: <http://dx.doi.org/10.5089/9781484392928.001>
- Urata, S. "The Trans-Pacific Partnership: Origin, Evolution, Special Features and Economic Implications". *Journal of Southeast Asian Economies*. 2018. https://think-asia.org/bitstream/handle/11540/7646/ISEAS_EWP_2017-08.pdf?sequence=1
- "World Development Report 2020. Trading for Development in the Age of Global Value Chains World Bank". 2019. <http://pubdocs.worldbank.org/en/124681548175938170/World-Development-Report-2020-Draft-Report.pdf>

УДК 330.341
JEL: F69; L82

СУЧАСНІ ФОРМИ МЕДІЙНОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

©2020 ЛЮБЧИК К. Л.

УДК 330.341
JEL: F69; L82

Любчик К. Л. Сучасні форми медійної глобалізації

Прискорений технологічний прогрес в інформаційно-комунікаційній сфері став потужним драйвером активного розгортання процесів медійної глобалізації як складного процесу поглиблення економічної взаємодії, спеціалізації та кооперування медійних корпорацій різних країн світу. На сьогодні чітко викристалізувалися та набули усталеного характеру головні форми медійної глобалізації. Насамперед, слід відзначити динамічне зростання в останні десятиліття вартісних обсягів міжнародної торгівлі медійними товарами та послугами, що включають, зокрема, кінофільми та телевізійні програми, книги та звукозаписи, а також трансляції та записи подій у прямому ефірі тощо. Наступна форма прояву медійної глобалізації – це інтернаціоналізація бізнес-операцій національних медійних корпорацій з перенесенням за кордон їх окремих ланок на основі механізмів прямого іноземного інвестування, а її головні мотивації впливають переважно з комерційних цілей. Крім цього, проявом медійної глобалізації є наростаючі останніми десятиліттями тенденції щодо міжнародної фрагментації медійного виробництва, що реалізується механізмами ліцензійного випуску національними видавничими структурами друкованої продукції. Ще один важливий напрям – це широке поширення міжнародних мультимедійних ньюсрумів, які являють собою модель організації виробництва інформаційно-розважального контенту високопрофесійною креативною командою журналістів. В аналізі пануючих форм прояву медійної глобалізації на окрему увагу заслуговує експансія національних медійних брендів на нові зарубіжні ринки. Разом із тим, домінування на світовому медійному ринку транснаціональних корпорацій висуває в число пріоритетних питання наслідків іноземної власності на засоби масової інформації в контексті їх служіння суспільним інтересам.

Ключові слова: медіаіндустрія, бізнес-структури, глобальний медіаринок, масова інформація, ЗМІ.

DOI:

Табл.: 1. **Бібл.:** 10.

Любчик Катерина Леонідівна – здобувач кафедри міжнародного обліку і аудиту, Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана (просп. Перемоги, 54/1, Київ, 03057, Україна)
E-mail: andavydenko@kneu.edu.ua